

IX. Kansankirjaston ja Lukusalin hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1905 on, lukuunottamatta jällempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

Kirjastojen
aukipitäminen.

»Päälaitoksessa, Rikhardinkadun n:o 3:ssa on kirjasto 1905 vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkäperjantaina (21 p. huhtik.) jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 11 p:stä—elokuun 31 p:ään, jolloin kirjastoa, kuten tavallisesti kesäsin, pidettiin avoinna ainoastaan maanantaisin, keskiviikkosin ja lauantaisin, (juhannuksena, joka sattui lauantaiksi, oli kirjasto sulettu) sekä 31 p:stä lokakuuta i. p. 6:een päivään seuraavaa marraskuuta, jolloin kirjasto oli sulettu valtiollisen lakon johdosta. Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisinä vuosina: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla k:lo 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla k:lo 5—8 i. p., sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjastoa vuoden kuluessa avoinna 308 päivää, vastaten v. 1904 308 päivää.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut yleisön käytettävänä k:lo 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkosin, sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p.; kesäkuun—elokuun aikana sitävastoin ainoastaan tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin k:lo 6—9 i. p. Suljettuna oli kirjasto myös pitkäperjantaina, juhannusaattona (lauantaina), jouluaattona ja joulupäivänä. Lainauspäiviä oli vuoden kuluessa 269 (edellisenä vuonna 265).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesäaikaan (kesäk.—elok.) kuitenkin ainoastaan keskiviikkosin ja lauantaisin. Lainausaika oli koko vuoden sama: k:lo 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 288 (edellisena vuonna 296).

Lainausliike.

Kirjalainojen lukumäärässä havaitaan vuonna 1905 sekä päälaitoksessa että haaraosastoissa melkoinen lisäys edelliseen vuoteen verrattuna. Pääkirjastosta annettiin vuoden kuluessa 123,484 lainaa 111,275 vastaan

v. 1904, Sörnäisten osastosta 21,366 lainaa 18,817 vastaan v. 1904, Töölön osastosta 3,917 lainaa 3,017 vastaan v. 1904. Lainojen luku nousi kaikissa laitoksissa yhteensä 148,767, v. 1904 113,109. Keskimääräinen lainaus päivää kohden oli pääkirjastossa 401, Sörnäisten osastossa 79, Töölön osastossa 14, yhteensä 494; vastavaat luvut vuodelta 1904 ovat: 336, 71, 10, 447. — Lainoista maksettiin pääkirjastossa 80,443 (1904: 72,342) kerralta, kun taas 38,788 (1904: 36,012) annettiin puolen vuoden tilauksesta ja 4,253 (1904: 2,921) kuukausitilauksesta; Sörnäisten osastosta annettiin 14,599 (1904: 13,286) kerralta maksettua lainaa, 6,286 (1904: 4,940) puolen vuoden tilauksesta ja 481 (1904: 591) kuukausitilauksesta; Töölön osastossa 3,047 (1904: 2,472) kerralta maksettua lainaa, 775 (1904: 419) puolen vuoden ja 95 (1904: 126) kuukausitilaukusta; kaikkiaan maksettiin kaikissa kolmessa laitoksessa 98,089 (1904: 88,100) lainaa kerralta, kun taas 45,849 (1904: 41,371) lainaa annettiin puolen vuoden tilauksesta ja 4,829 (1904: 3,638) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli pääkirjastossa 77,427 (62,70 %) ruotsinkielisiä ja 46,057 (37,30 %) suomenkielisiä; Sörnäisten osastossa 6,622 (30,99 %) ruotsinkielisiä ja 14,744 (69,01 %) suomenkielisiä, Töölön osastosta 1,669 (42,61 %) ruotsinkielisiä ja 2,248 (57,69 %) suomenkielisiä; yhteensä 85,718 (57,69 %) ruotsinkielisiä ja 63,049 (42,31 %) suomenkielisiä. Vastaavat luvut vuodelta 1904 ovat: pääkirjastossa 69,614 (62,56 %) ruotsinkielisiä ja 41,661 (37,44 %) suomenkielisiä kirjoja; Sörnäisten osastossa 5,863 (31,16 %) ruotsinkielisiä ja 12,954 (68,84 %) suomenkielisiä; Töölön osastossa 1,541 (51,08 %) ruotsinkielisiä ja 1,476 (48,92 %) suomenkielisiä; yhteensä 77,018 (57,86 %) ruotsinkielisiä ja 56,091 (42,14 %) suomenkielisiä kirjoja. Yksityiskohtaiset tilastolliset taulut lainauksesta seuraavat tätä kertomusta.

Laitoksesta v. 1905 annetuista lainoista ei 163 ole vielä palautettu, nim. pääkirjastossa 149, Sörnäisten osastossa 12 ja Töölön osastossa 2.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1905 näkyvät seuraavasta taulusta:

Kirjavaraston
muutokset.

Osasto	N i d o k s i a				
	Tammik. 1 p:nä 1905	Poistettuja 1905	Saatuja 1905	Lisäys 1905	Tammik. 1 p:nä 1906
Ruotsalainen	21,006	268	1,549	1,281	22,287
Suomalainen	12,454	187	1,394	1,207	14,661
Yhteensä	34,460	455	2,943	2,488	36,948

Lahjoja.

Lahjoja on laitos saanut lääkintöneuvoksetar L. Florinilta, rouva E. Blommerilta ja Valtion kirjallisten palkintojen jakotoimikunnalta.

Luettelot.

Painosta on vuonna 1905 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1904 päälaitokseen hankitut kirjat, sekä ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo Sörnäisten haaraosaston kirjavarastoon vuosina 1897—1904 hankituista kirjoista.

Tulot.

Tulot kirjaston lainausliikkeestä olivat seuraavat:

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa.		Töölön haaraosas- tossa		Yhteensä	
	Smk	p.	Smk	p.	Smk	p.	Smk	p.
Tammikuu.....	751	55	105	25	23	45	880	25
Helmikuu.....	677	70	93	25	20	—	790	95
Maaliskuu.....	680	25	114	30	18	50	813	05
Huhtikuu.....	615	—	112	90	18	95	746	85
Toukokuu.....	496	15	82	85	15	05	594	05
Kesäkuu.....	304	30	54	65	8	50	367	45
Heinäkuu.....	397	75	73	05	9	50	480	30
Elokuu.....	428	—	77	75	9	60	515	35
Syyskuu.....	648	20	91	75	13	15	753	10
Lokakuu.....	674	05	109	35	21	05	804	45
Marraskuu.....	607	65	117	90	15	85	741	40
Joulukuu.....	623	15	112	50	21	25	759	90
Yhteensä	6,903	75	1,145	50	197	85	8,247	10

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosas- tossa			Töölön haaraosas- tossa			Yhteensä		
	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.	Luku	Smk	p.
Kertalainoja à 5 p.	80,443	4,022	15	14,599	729	95	3,047	152	35	98,089	4,904	45
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk	1,211	1,211	—	186	186	—	19	19	—	1,416	1,416	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	447	111	75	61	15	25	13	3	25	521	130	25
Sakot à 50 p.	2,172	1,086	—	240	120	—	26	13	—	2,438	1,219	—
Ruots. luettelot à 5 p.	11	1	55	1	—	05	—	—	—	32	1	60
» » à 10 p.	296	29	60	15	1	50	10	1	—	321	32	10
» » à 15 p.	17	2	55	68	10	20	—	—	—	85	12	75
» » à 25 p.	54	13	50	—	—	—	—	—	—	54	13	50
» » à 60 p.	115	69	—	—	—	—	—	—	—	115	69	—
Suom. luettelot à 5 p.	375	18	75	1	—	05	—	—	—	376	18	80
» » à 10 p.	—	—	—	33	3	30	9	—	90	42	4	20
» » à 15 p.	—	—	—	145	21	75	—	—	—	145	21	75
» » à 25 p.	152	38	—	7	1	75	—	—	—	159	39	75
Sekal. tuloja	—	299	90	—	55	70	—	8	35	—	363	95
Yhteensä	—	6,903	75	—	1,145	50	—	197	85	—	8,247	10

Vuonna 1904 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,379: 95, Sörnäisten haaraosastossa Smk 1,006: 60, Töölön haaraosastossa Smk 171: 95, yhteensä Smk 7,558: 50.

Lukusaleja on päälaitoksessa vuonna 1905 pidetty yleisön käytettävänä auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin olivat lukusalit yläkerrassa suljettuna valtiollisen lakon aikana (31 p. lokak.—6 p. marrask). Kuten edellisinä vuosina on alakerran lukusaleja pidetty avoinna k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 8:aan i. p.), yläkerran saleja taas k:lo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 4—8 i. p.; kesäkuun 11 p:stä elokuun 31 p:ään k:lo 5—8. i. p.). Sanomalehtisissä oli vuoden kuluessa 20 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä, kumpiakin 41 ja 37 eli yhteensä 78 kpl. ollut yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa taas 54 ruotsalaista ja 42 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 78 ja 73 kappetta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja

Lukusalien
aukipitäminen.

1 norjalainen kuvallinen sanomalehti (1 kpl. kutakin) sekä 5 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä (samoin 1 kpl. kutakin). Yhden kappaleen Hufvudstadsbladet-lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin ilmaiseksi.

Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1905 ollut noin 226,449, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 125,410 ja yläkerran osalle 101,039 käyntiä. Käyntien keskimäärä päivää kohden oli 347 ja 285, yhteensä 632. Vastaavat luvut vuodelta 1904 ovat: noin 203,705 käyntiä, joista noin 99,500 alakerran ja 104,205 yläkerran lukusaleissa. Keskimäärä päivää kohden 275 ja 300, yhteensä 575. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä (paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä) klo 10 a. p.—9 i. p. sekä sunnuntai- ja juhlapäivinä klo 10 a. p. klo 8 i. p. Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 32 sanomalehteä, joista 14 ruotsalaista yhteensä 20 kappaletta ja 18 suomalaista yhteensä 26 kappaletta. Sen ohessa on 44 aikakauskirjaa, kuvalehteä, (lastenlehteä) ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 21 ruotsalaista, 23 suomalaista, 25 ja 30 kappaletta.

Sörnäisten haaraosaston juhlasalia ovat vuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, (ruotsalainen ja 2 suomalaista osastoa), Lasten raittiusliitto »Toivon Liitto», raittiusyhdistykset Liitto ja Walo, Hermanninkaupungin nuorisoseuran laulukunta, Naisasianliitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys, Konetyömiesten ammattiyhdistyksen 4:äs ja 5:es osasto sekä Sörnäisten isäntäyhdistys. Helsingin kaupungin ylemmät työväenopetuskurssit, sekä suomalainen että ruotsalainen, ovat myös kuluneena vuotena olleet siellä. Kaikkina arkipäivinä on sali ollut maksuttomasti Sörnäisten kansanlastentarhan käytettävänä aina klo 2:een i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlatilaisuuksia maksua vastaan tai maksutta toimeenpanneet: Sörnäisten »Arbetets Vänner» yhdistys, Hermanninkaupungin Nuorisoseura, N. M. K. Y. ja sen osasto Valkea Risti, raittiusseurat Koitto, Liitto, Toimela ja Valo sekä Sörnäisten ompeluseura.

Sitä paitsi on vuoden kuluessa juhlasalissa pidetty hartaushetkiä, yksityisiä esitelmiä ja yleisiä kokouksia. Mainittava on myös, että Kansankodissa kolmen kuukauden aikana on luovutettu huoneusto maksuttoman rokotuksen toimeenpanemiseksi.

Töölön haaraosastossa ja Tehtaankadun N:o 36:n haaraosastossa ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi juhannusaattona ja -päivänä, jouluaattona ja joulupäivänä sekä lakkopäivinä 31 p. lokak.—6 p. marrask., sanomalehtihuoneet k:lo 10—2 sekä 4—9, aikakauskirjahuoneet k:lo 5—7 i. p.; kesäk.—elok. on Töölön haaraosastossa aikakauskirjahuonetta kuitenkin pidetty avoinna ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkosin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneissa ollut 6 ruotsalaista ja 7 suomalaista sanomalehteä (8 ruots., 9 suom. kpl., yhteensä 17 kappaletta) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, 1 kappaletta kutakin. Tehtaankadun N:o 36:n haaraosastossa ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä, yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kappaletta kutakin.

Laitoksen *Hallitukseen* ovat vuonna 1905 kuuluneet dosentti T:ri Laitoksen hallitus. Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti T:ri Julio Reuter (vakinaisia jäseniä) sekä Hovineuvos W. Westzynthius, (kuollut vuoden kuluessa), Rehtori Albin Lönnbeck ja Professori Kustavi Grotenfelt (varajäseninä).

Laitoksen *henkilökunnassa* on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan Henkilökunta. se muutos että Sörnäisten osaston vahtimestariksi on otettu, vahtimestari Aug. Kollanus'en erottua toimestaan 1 p:nä lokakuuta, entinen tilanhoitaja G. A. Franstman.»